

Diarienummer 0187/23
Handläggare Lena Andersson
2023-05-30

Utlåtande med anledning av Visselblåsarfunktionens rapport, 068/22 och 0743/22

Visselblåsarfunktionen i Göteborgs Stad har 2023-05-22 översänt en rapport med rekommendationer till Älvstranden Utveckling AB. Eftersom rapporten innehåller väsentliga felaktigheter har Älvstranden Utveckling AB tagit fram detta utlåtande.

Sammanfattning

Älvstranden Utveckling AB har sedan i februari 2023 svarat på frågor från Visselblåsarfunktionen vid Göteborgs Stad. Slutsatserna i rapporten baserar sig på felaktiga antaganden och utelämnade fakta och Älvstranden Utveckling AB vill i det sammanhanget lyfta fram följande:

- Två av rapporter (EY och KPMG) som nämns i Visselblåsarfunktionens beslut har tagits fram av Älvstranden Utveckling AB som ett led i bolagets egenkontroll, vilket inte nämns i rapporten.
- Fackförbundet Unionen ifrågasatte varslet om avsked och avsåg att driva frågan om avsked arbetsrättsligt under den centrala förhandlingen som genomfördes 2020-06-10, vilket utelämnas i rapporten.
- I motsats till vad rapporten påstår, har styrelsen haft full insyn i arbetet med halvön. Två extra styrelsemöten hölls specifikt om halvön. En ingående dragnings om ekonomin hölls på ett ordinarie styrelsemöte inför upphandlingen, och det hölls löpande kontakter med presidiet. EY:s rapport har föredragits för styrelsen av EY. Styrelsen har sedan 14 november 2022 varit medveten om EY:s slutsatser.
- Vd hade uppdraget, direkt av styrelsen, att upphandla halvön och mandat att underteckna. Inga avsteg har skett från villkoren för att underteckna upphandlingen som styrelsen gett VD, vilket rapporten påstår.
- Vd har inte undanhållit några risker med upphandlingen av halvön för styrelsen. Under förhandlingen framfördes önskemål från anbudsgivaren att ändra indexberäkningen som låg till grund för upphandlingen. Det sade bolaget nej till, och risken förelåg därmed aldrig. Detta utifrån bland annat de diskussioner som förevarit på styrgruppsmötet, där bolagsjurist och Inköp- och upphandlingschef framfört att en sådan ändring av entreprenadens prisreglering riskerade strida mot LOU.
- Styrelsen har fått information om rapporten från KPMG.

Med hänsyn till ovan ifrågasätter vi rättssäkerheten i Visselblåsarfunktionens hantering av ärendet.

Bakgrund

Göteborgs stads Visselblåsarfunktion ("Visselblåsarfunktionen") har i Beslut, rapport 55-2022 samt 64-2022 (Diarienummer 0682/22 & 0743/22) den 22 maj 2023 redogjort för sina slutsatser och beslut med anledning av påstådda missförhållanden inom Älvstranden Utveckling AB:s verksamhet.

Älvstranden Utveckling AB har efter att ha granskat rapporten kunnat konstatera att denna innehåller ett antal faktafel, vilket även sannolikt fått till följd att Visselblåsarfunktionens slutsatser och beslut i delar blivit felaktiga. I detta tjänsteutlåtande redogör Älvstranden Utveckling AB översiktligt för felaktigheterna i Visselblåsarfunktionens rapport jämte brister kring hur ärendet har hanterats av Visselblåsarfunktionen.

Felaktiga slutsatser och utelämnad information i Visselblåsarfunktionens rapport

Visselblåsarfunktionens rapport utelämnar väsentlig information vilket sannolikt även föranleder att de efterföljande slutsatserna och beslutet blir felaktigt

Älvstranden Utveckling AB har i sina svar till Visselblåsarfunktionen av 9 mars 2023, 27 april 2023, 8 maj 2023 och 17 maj 2023 tydligt redogjort för väsentliga sakomständigheter som helt utelämnas i visselblåsarfunktionens redogörelse över ärendet. Den information som utelämnas är i delar av så väsentlig betydelse att slutsatserna som Visselblåsarfunktionen drar sannolikt hade kommit att förändras om informationen hade beaktats

Exempel på väsentlig information som utlämnas i Visselblåsarfunktionens rapport är sammanfattningsvis följande.

Utredningarna från KPMG och EY har beställts av Älvstranden Utveckling AB som ett led i bolaget egenkontroll

Det utelämnas att såväl KPMG-rapporten (gällande det arbetsrättsliga ärendet) som EY-rapporten (gällande halvön) *har beställts av Älvstranden Utveckling AB som ett led i Älvstranden Utveckling AB:s egenkontroll och strävan att förbättra rutiner och regelefterlevnad*. I sammanhanget utelämnas också att rapporternas slutsatser och rekommendationer har följts upp av såväl styrelse och ledningen inom Älvstranden Utveckling AB och *redan har föranlett en rad konkreta åtgärder* innan det att Visselblåsarfunktionen publicerade sin rapport (se bland annat det till DNR 0187/23 bilagda handlingen "Uppföljning Revisionsrapport Halvön" jämte dokumentet "Statusrapport åtgärdsplan inköp och upphandling" under rubrikerna "Åtgärdsplan – genomfört" och "Åtgärdsplan – pågående").

Visselblåsarfunktionens rapport anger felaktigt att det arbetsrättsliga spåret inte fullföljdes

Visselblåsarfunktionen synes utifrån sin redogörelse sakna praktisk sakkunskap om hur ett arbetsrättsligt uppsägningsförfarande sedan vanligen hanteras. I sammanhanget kan särskilt påpekas att *Visselblåsarfunktionens rapport utelämnar informationen att fackförbundet Unionen under den central förhandlingen som genomfördes 10 juni 2020 meddelat Älvstranden Utveckling AB att de ansåg att bolagets varsel om avsked av den aktuella medarbetaren var ogrundat och att Unionen därför avsåg att driva en arbetsrättslig tvist mot Älvstranden Utveckling AB*. Den efterföljande hanteringen av ärendet är en direkt följd av de fackliga förhandlingar som föranleddes och de överväganden som gjordes i denna process, utifrån den information som fanns tillgänglig vid tillfället och de råd som Älvstranden Utveckling AB fick av specialister inom såväl HR som arbetsrätt.

Med hänsyn till den situation som Älvstranden Utveckling AB befann sig i bedömdes det vid tillfället mest ändamålsenliga hanteringen vara att så snabbt som möjligt tillse att den aktuella arbetstagaren kunde skiljas från sin tjänst utan att riskera en långt utdragen facklig och arbetsrättslig tvist med osäker utgång.

Visselblåsarfunktionens slutsats att det arbetsrättsliga spåret ej fullföljdes är utifrån denna kontext mycket svår att förstå och direkt felaktigt. (se bland annat bolagets skrivelser till Visselblåsarfunktionen 27 april 2023 (sidan 2) och 17 maj 2023 (sidan 2 och 3))

Styrelsen har varit välinformerad kring EY:s uppdrag och slutsatser

Visselblåsarfunktionens rapport utelämnar att EY 14 november 2022 höll en muntlig genomgång kring slutsatserna i sin rapport inför såväl styrelsen som stadsrevisionen m.fl. Styrelsen har således varit väl medveten om EY:s slutsatser och som framgår ovan har konkreta åtgärdsplaner för att hantera de brister som EY noterat redan tagits fram.

Visselblåsarfunktion har dragit felaktiga slutsatser gällande vilket mandat som styrelsen har givit Vd vad gäller tilldelningsbeslutet för Halvön

Styrelsen i Älvstranden Utveckling AB och Södra Älvstranden Utveckling AB har vid styrelsemötet 1 mars 2021 uttryckligen gett Vd i uppdrag ”att besluta om tilldelning av entreprenad och ensam underteckna entreprenadavtal [...]”. (se beslutspunkt 3 i aktuellt protokoll, Älvstranden Utveckling AB:s kursivering). Vid extrainsatt styrelsemöte 10 februari 2022 har styrelsen vidare utifrån det uppdaterade ekonomiska scenariot för Halvön vidare gett bolaget (och därigenom Vd) ett förnyat mandat ”att inleda slutförhandlingar med anbudslämnare och teckna entreprenadavtal inom angivet ekonomiskt scenario [...]” (Älvstranden Utveckling AB:s kursivering).

Att styrelsen – som enligt aktiebolagslagen svarar för bolagets organisation och bolagets angelägenheter (se 8 kap 4 § ABL) uttryckligen har gett Vd mandat att själv underteckna tilldelningsbeslutet för Halvön, innebär från ett aktiebolagsperspektiv att styrelsen har givit Vd mandat att underteckna tilldelningsbeslutet, trots att detta beloppsmässigt överstiger Vd generella beslutsmandat och att beslutet därutöver inte är att betrakta som en löpande förvaltningsåtgärd. I sammanhanget kan vidare påpekas att dokumentet ”Älvstranden Utvecklings Anvisning för beslutsfattande och attest”, i enlighet med ”Göteborgs stads riktlinje för styrande dokument”, är en *anvisning* som är *underställd Vd:s beslutsmandat*. Av Älvstranden Utvecklings Anvisning för beslutsfattande och attest” i fråga framgår härvid bland annat att:

”Anvisningen innehåller även beställnings-, attest- och avtalsrätt som delegerats från Vd till andra roller i bolaget. Vd ansvarar för att löpande hålla detta uppdaterat. För Vd:s ansvar gentemot styrelsen finns separata Vd-instruktion och beslutsordning i arbetsordningen för styrelsen”. (Älvstranden Utveckling AB:s kursivering)

Med hänsyn till att ”Älvstranden Utvecklings Anvisning för beslutsfattande och attest” är ett dokument som är *underställt Vd:s beslutsmandat*, har Vd även rätt att i enskilda fall fatta beslut inom verksamhetsområden som Vd *generellt sett* har delegerat vidare inom bolagets organisation till b.la. Inköps- och upphandlingschef. Det är därför av mindre betydelse att Älvstranden Utveckling AB:s beslut- och attestordning har en generell skrivning i vilken Vd har delegerat beslut om tilldelningsbeslut till Inköps- och upphandlingschef, eftersom Vd i enskilda fall trots detta har befogenhet att fatta beslut som ryms inom det generella mandat som Vd har getts av styrelsen genom Vd-instruktionen och beslutsordning i arbetsordningen för styrelsen, jämte beslut från styrelsen som i enskilda fall ger Vd ett mer långtgående mandat att fullfölja styrelsens beslut.

Mot ovanstående bakgrund är den kritik som riktas mot Vd vad gäller undertecknandet av Halvöns tilldelningsbeslut svår att förstå, eftersom beslutet såväl följer styrelsens uttryckliga instruktion och därutöver inte kan sägas komma i konflikt med det beslutsmandat som Älvstranden Utveckling AB:s styrelse har beslutat.

Faktafel i Visselblåsarfunktionens rapport

Visselblåsarfunktionens redogörelse över att styrelsen har undanhållits information om upphandlingsrisker beträffande Halvön är felaktig

Visselblåsarfunktionens slutsats att styrelsen för Älvstranden Utveckling AB undanhållits information om upphandlingsrisker beträffande entreprenadkontraktet för Halvön är felaktig. Styrelsen har haft full insyn i arbetet med halvön. Två extra styrelsemöten som specifikt berört Halvön har hållits (1 mars 2021 och den 10 februari 2022), mer genomgående dragningar kring halvöns ekonomi har hållits inför upphandlingen inom ramen för ordinarie styrelsemöte (7 februari 2022) och Vd har vidare hållit löpande kontakter med presidiet.

Missförståndet att styrelsen skulle ha undanhållits information har sannolikt sitt ursprung i att Älvstranden Utveckling AB:s styrgrupp, vid styrgruppsmöte 4 april 2022, diskuterade att anbudsgivaren under det förhandlade förfarandet, vid förhandlingsmöte 4, framförde ett önskemål om att frångå de indexregleringar som framgår av förfrågningsunderlaget med hänvisning till bland annat kriget i Ukraina. Detta antecknades i protokoll från förhandlingsmöte 4 med anbudsgivaren enligt följande (se sidan 1, punkt 2):

”A. anser att befintlig indexmodell inte tar hänsyn till rådande omständigheter i omvärlden. A. presenterar förslag på indexmodell.”

Att medge ett sådant väsentligt avsteg avseende entreprenadens prisregleringen som anbudsgivaren föreslog ansågs emellertid utifrån bland annat diskussioner i styrgruppen innebära en väsentlig upphandlingsrisk, som dessutom gick utöver det mandat som Vd getts av styrelsen vad avsåg möjligheten att ingå entreprenadkontraktet i fråga. Den 6 april 2022, vid förhandlingsmöte 7 mellan Älvstranden Utveckling AB och anbudsgivaren, meddelande därför bolaget att *”B (beställaren) medger inga avsteg från den*

indexmodell som angivits i förfrågningsunderlaget” (se anteckning från protokoll från förhandlingsmöte 7, sidan 2, punkt 4).

Frågan var även uppe för diskussion på efterföljande presidiummöte 7 april 2022. I och med att Älvstranden Utveckling AB inte accepterade ett fränsteg från den indexreglering som framgått av förfrågningsunderlaget, förverkligades inte den väsentliga upphandlingsrisk som varit uppe för diskussion i bland annat styrgruppen. Vd:s beslut att ingå entreprenadkontraktet var därför inom det mandat som styrelsen givit Vd och ingen väsentlig information kring bland annat upphandlingsrisker hade utelämnats från Vd:s rapportering kring styrelsen.

Visselblåsarfunktionens redogörelse över att styrelsen undanhållits information som berör det aktuella personalärendet är felaktig

Utifrån Visselblåsarfunktionens redogörelse över påståendet att Älvstranden Utveckling AB:s styrelse skulle ha undanhållits information kring det aktuella personalärendet ges indirekt intrycket att det aktuella ärendet hanterades som ett *beslutsärende* vid styrelsemötet 21 september 2020 och att styrelsen förletts att fatta ett icke korrekt beslut. Så var emellertid inte fallet, då ärendet i fråga var upptaget som ett *informationsärende* där det redogjordes för KPMG:s slutsatser jämte hanteringen av personalärendet.

Med hänsyn till att KPMG:s rapport i dess helhet fanns tillgänglig vid styrelsemötet (vilket bland annat styrks av ett e-post gällande en beställning av utskrift av rapporten inför styrelsemötet), den PowerPoint-presentation som föredrogs vid mötet, de övriga diskussioner kring ärendet som fördes vid styrelsemötet och att styrelsen genom delårsrapporten för augusti 2020, även valde att inrapportera ärendet som en *väsentlig avvikelse* till moderbolagen Higab AB och Göteborgs Stadshus AB, visar sammantaget att styrelsen var väl informerad.

Det är med det ovan sagda korrekt att den PowerPoint-presentation som presenterades under mötet benämnde medarbetaren som var föremål för personalärendet som en ”numera f.d.” medarbetare, trots att denne vid tillfället för styrelsemötet i praktiken var *arbetsbefriad under uppsägningstiden men formellt sett alljämt var anställd* inom Älvstranden Utveckling AB.

Det är vidare korrekt att den rapport kring informationsärendet som skickades ut inför styrelsemöte anger att medarbetaren inte längre arbetar kvar i bolaget. Det väsentliga i sammanhanget är emellertid att medarbetaren vid tillfället för styrelsemötet hade sagt upp sig från sin tjänst som ett resultat av de fackliga förhandlingar som förevarit mellan Älvstranden Utveckling AB och Unionen och att denne i praktiken inte längre företrädde bolaget i några frågor. Att så som Visselblåsarfunktionen gör i detta sammanhang ”märker ord” och drar den långtgående slutsatsen att den information som delgivits styrelsen har varit felaktig p.g.a. att begreppet ”f.d. medarbetare” har använts i en PowerPoint-presentation och att begreppet ”arbetar inte längre kvar” har använts i en rapport inför styrelsemötet, är ett väldigt formalistiskt synsätt som bortser från hur ärendet praktiskt har hanterats.

Det kan också konstateras att Visselblåsarfunktionen i sin rapport vid flertalet ställen i sin rapport använder begreppet ”*korruption*”, bland annat på sidan 2 där det konstateras att Älvstranden Utveckling AB:s styrelse inte har informerats om ”*korruptionsmiss-tankarna*”. På sidan 5 nämns vidare uttryckligen att KPMG:s rapport berör ”*misstanke om mutor och korruption*”. I sammanhanget kan emellertid konstateras att *KPMG:s rapport, vare sig innehåller någon böjning av ordet korruption eller ordet muta*. Det begrepp som KPMG själv har använt sig av i sin sammantagna bedömning är att ”*Risken för att*

Förvaltaren mottagit otillbörliga förmåner kan inte uteslutas” (sidan 39, Älvstranden Utveckling AB:s kursivering) jämte en närmare beskrivning kring de konkreta sakomständigheter som har föranlett denna slutsats.¹

Med det ovan sagda är det korrekt att Älvstranden Utveckling AB, utifrån det som framkommit i KPMG:s rapport, borde ha valt att polisanmäla medarbetaren redan 2020. Detta är dock inte samma sak som att styrelsen skulle ha undanhållits väsentlig information kring ärendet.

Påstående att principellt viktiga frågor inom ledningsgruppen inte når styrelsen är felaktig

På sidan 6 i Visselblåsarfunktionens rapport uppges att avvikande åsikter i principiellt viktiga frågor inom ledningsgruppen inte når styrelsen upptas i EY: rapport. Detta påstående är inte korrekt. EY har aldrig dragit någon sådan slutsats. Inte heller har slutsatsen stöd i några protokoll från ledningsgruppens möten.

Rättssäkerheten i Visselblåsarfunktionens hantering kan sammanfattningsvis ifrågasättas

Mot bakgrund av ovan redovisat samt nedanstående omständigheter kan rättssäkerheten i Visselblåsarfunktionens hantering av ärendet ifrågasättas.

När bolaget muntligen var i kontakt med Visselblåsarfunktionen måndagen 22 maj 2023 fick bolaget emellertid information om att Visselblåsarfunktionen inte hade mottagit och diariefört Älvstranden Utveckling AB:s kompletterande skrivelse av 17 maj 2023. Detta föranledde att det kompletterande yttrandet skyndsamt avsändes på nytt till Visselblåsarfunktionen samma dag. Enbart ett fåtal timmar senare – trots att ny väsentlig information hade tillförts ärendet på uppdrag av Älvstranden Utveckling AB:s styrelse – publicerade Visselblåsarfunktionen sin rapport.

Med hänsyn till att Visselblåsarfunktionens rapport har utelämnat väsentlig information i sin bedömning över ärendet kan det inte uteslutas att Visselblåsarfunktionens felaktiga dokumenthantering kan ha inverkat menligt på de efterföljande slutsatserna som Visselblåsarfunktionen drar.

Det är under alla omständigheter anmärkningsvärt att Visselblåsarfunktionen, när denna blir informerad om sin bristfälliga dokumenthantering 22 maj 2023, väljer att ignorera den tillkommande information som Älvstranden Utveckling AB har tillfört ärendet och i stället väljer att publicera rapporten samma dag. Detta är en tydlig indikation på att Visselblåsarfunktionen inte har hanterat aktuellt ärende på ett rättssäkert sätt och med sådan noggrannhet som ett ärende av denna karaktär kräver.

Det är i sammanhanget vidare oklart varför Visselblåsarlagens rapport innehåller rekommendationer till Älvstranden Utveckling AB: styrelse, då sådana rekommendationer går utöver de uppgifter som ges en visselblåsarfunktion genom Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (**”Visselblåsarlagen”**). Avsändaren av rekommendationerna är vidare till synes även anonym.

---

¹ KPMG konstaterar sammanfattningsvis bland annat *“att Förvaltaren har starka relationer till ett antal leverantörer [**]”, att “Förvaltaren har inte följt upphandlingslagstiftningen eller interna upphandlingsregler inom bolaget”. “att han gör inköp från leverantören då det föreligger en klar intressekonflikt” och att det “kan konstateras att Förvaltaren agerar illojalt mot Älvstranden [**].*

Är det kommunstyrelsens rekommendationer? Är det stadsdirektörens rekommendationer? Eller är det förste stadsjuristens rekommendationer?

I ovanstående sammanhang ska särskilt beaktas att Visselblåsarlagen, är en lagstiftning som primärt syftar till att skydda rapporterade personer som "visselblåser" om missförhållanden och som ålägger den verksamhetsutövare där de påstådda missförhållandena har rapporterats en långtgående skyldighet att lämna information. Det kan också konstateras att Visselblåsarlagen saknar någon uttrycklig reglering som möjliggör att verksamhetsutövaren kan överpröva de slutsatser och beslut som rapporteringskanalen fattar baserat på den information som inhämtats. Utifrån dessa omständigheter är det av särskild vikt att rapporteringskanalens process hanteras på ett rättssäkert sätt även för verksamhetsutövaren, eftersom det annars finns en uppenbar risk att Visselblåsarlagens goda intentioner kan missbrukas.